

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Kingi Bajorek „Specyfika i funkcje segmentu prasy językowej na przykładzie czasopism do nauki języka angielskiego wydawanych w Polsce”

1. Wybór i uzasadnienie problematyki badawczej rozprawy doktorskiej

Tematyka podjęta w pracy jest niewątpliwie ważna i istotna nie tylko dla lektorów, osób uczących się języków obcych, ale także medioznawców. Prasa językowa przechodzi zmiany, przeobrażenia w dynamicznie zmieniającym się świecie. Czy jednak traci swoje znaczenie? Autorka zajęła się tym tematem pod wpływem własnego doświadczenia dydaktycznego, obserwacji oraz refleksji na temat wyzwań, które stoją przed klasycznymi mediami. Mgr K. Bajorek trafnie podkreśla, że media masowe mają bardzo duży wpływ na kształtowanie społeczeństwa opartego na wiedzy i mogą być bardzo efektywnie wykorzystywane w procesie nauki języków obcych. Temat pracy łączy aspekty technologiczne mediów masowych ze społecznymi skutkami ich funkcjonowania we współczesnym świecie. Jak pisze autorka podstawowym celem pracy jest „próba określenia specyfiki i funkcji segmentu prasy językowej na przykładzie czasopism do nauki języka angielskiego wydawanych w Polsce”. Bardzo ważnym uzupełnieniem badawczych aspektów pracy było uzyskanie opinii nauczycieli i lektorów języka angielskiego dotyczących przydatności tego typu prasy podczas zajęć dydaktycznych. Cennym uzupełnieniem stała się też pogłębiona analiza zawartości tego segmentu prasowego. W czasach burzliwych zmian na rynku prasowym, analiza przydatności czasopism adresowanych do nauczycieli i osób uczących się języków obcych jest bardzo ważna, szczególnie w połączeniu z określeniem roli narzędzi multimedialnych wykorzystywanych w tego typu prasie.

2. Metodologia i warsztat rozprawy doktorskiej

Celem pracy było nie tylko określenie specyfiki i analiza segmentu prasy językowej, ale także identyfikacja głównych form gatunków dziennikarskich w czasopiśmie językowych, porównanie ich skuteczności w nauczaniu języka angielskiego w kontekście dydaktycznym, określenie roli narzędzi multimedialnych wykorzystywanych w prasie językowej. Zaakcentowano skuteczność nowoczesnych narzędzi wspierających naukę języków obcych, przykładowo plików audio i kodów QR. Ocenie poddano komercyjny charakter analizowanych czasopism oraz przeanalizowano wpływ treści reklamowych na percepcję edukacyjną czytelników. W pracy przyjęto hipotezę badawczą zakładającą, że media masowe mogą znacząco zwiększyć efektywność nauczania języka angielskiego, poprzez dostarczanie autentycznych treści, które wprowadzają uczących się w odpowiedni kontekst kulturowy oraz językowy. W pracy zastosowano metody badań ilościowych i jakościowych, co umożliwiło kompleksowe przeanalizowanie funkcji oraz specyfiki wybranych czasopism przeznaczonych do nauki języka angielskiego („English Matters”, „Business English”, „Newsweek Learning English”). Cennym uzupełnieniem pracy są wywiady pogłębione z nauczycielami języka angielskiego, dzięki którym pokazano możliwości praktycznego, dydaktycznego zastosowania językowego segmentu prasowego. Praca jest oparta na badaniach własnych, pokazano w niej wartości edukacyjne prasy językowej, ale także pokazano w niej, że media masowe i nowe technologie wpływają na metody nauczania.

3. Merytoryczna wartość rozprawy doktorskiej

Dysertacja składa się z pięciu rozdziałów, bardzo szczegółowego wstępu i zakończenia. W rozdziale pierwszym Autorka opisała zmieniające się funkcje prasy we współczesnym świecie. Pokazała specyfikę prasy jako medium masowego, współczesnych odbiorców prasy oraz rolę prasy w czasach nowych mediów. Z kolei w rozdziale drugim przedstawiono przegląd metod nauczania języków obcych (np. metoda audiolingwalna, konwersacyjna, gramatyczno-tłumaczeniowa, cichej drogi, reagowania całym ciałem, czy sugestopedia), zaakcentowano istotną rolę metod wizualnych oraz opisano rolę nowych

technologii dydaktycznych w nauczaniu języków obcych. Ciekawym uzupełnieniem pracy stała się analiza rynku magazynów prasowych wykorzystywanych do nauki języków obcych. Przeanalizowano więc wszystkie kontynenty na których wydawane były i są czasopisma językowe, jak również platformy dostępu elektronicznego i aplikacje multimedialne wykorzystywane w glottodydaktyce. Rozdział zamyka analiza specyfiki rynku wydawniczego magazynów językowych w Polsce (w przeszłości i aktualnie). Dzięki temu można oszacować potencjał rynku czasopism językowych na świecie i w Polsce. Rozdział czwarty zawiera z kolei obszerną analizę opinii nauczycieli języków obcych, którzy wypowiedzieli się na temat przydatności dydaktycznej prasy językowej. Autorka szczegółowo opisała metodykę badań, proces badawczy oraz wyniki badań ilościowych i jakościowych. Do wywiadów pogłębionych wybrano 25 osób na podstawie ich stażu pracy (minimum 10 lat doświadczenia w nauczaniu języków obcych) oraz pracy zarówno w szkołach średnich, jak i na uczelniach wyższych. Natomiast do badania ilościowego zaproszono lektorów i nauczycieli, którzy aktywnie korzystają z platformy Facebook i uczestniczą w grupach dyskusyjnych. Finalnie ankietę wypełniło 268 osób. Na podstawie opinii dydaktyków można było ocenić wpływ czasopism z segmentu językowego na pracę dydaktyczną, wpływ atrakcyjności czasopism na angażowanie się uczniów w proces dydaktyczny, realną wartość tego typu magazynów, sposoby wykorzystywania tego segmentu prasy na zajęciach. Ważnymi zagadnieniami były także m.in.: jakość wydawnicza oraz rola elementów wizualnych w postrzeganiu wartości magazynów przez nauczycieli, liczba reklam zamieszczanych w pismach językowych, które mają wpływ na ich ocenę przez odbiorców, a także wpływ niskiego poziomu promocji czasopism na poziom popularności magazynów językowych. Wyniki badań pokazują, że prasa językowa jest wykorzystywana przez nauczycieli stosunkowo często, szczególnie przydatna w rozbudowie zasobu słownictwa. Bardzo problematyczna jest natomiast ograniczona dostępność prasy w formie cyfrowej. Prasa językowa umożliwia personalizację materiałów dydaktycznych, oferuje różnorodność tematów, jednak występują trudności w dopasowaniu treści do

poziomu zainteresowań i umiejętności poszczególnych uczniów. Jak podkreśla Autorka, większość nauczycieli sugerowała, aby wydawcy magazynów inwestowali w wersje cyfrowe, które mogłyby być łatwo dostępne dla uczniów poprzez aplikacje lub platformy e-learningowe.

W rozdziale piątym przeanalizowano natomiast zawartość wybranych magazynów przeznaczonych do nauki języka angielskiego („English Matters”, „Business English”, „Newsweek Learning English”). Przy analizie zawartości wzięto pod uwagę objętość czasopisma, tematykę artykułów, gatunki dziennikarskie, narzędzia wspierające naukę języka, poziom trudności artykułów, reklamy i komercyjny charakter czasopisma oraz przeprowadzono analizę metodyczną. Klucz kategoryzacyjny związany z tematyką artykułów obejmował następujące kategorie: polityka, gospodarka, biznes, kultura, lifestyle, edukacja, technologia, zdrowie, podróże. Natomiast w ramach gatunków dziennikarskich wyróżniono: artykuły informacyjne, artykuły publicystyczne, wywiady, recenzje, relacje, studia przypadków, felietony. Z kolei przy zasobach multimedialnych zastosowano podział na: pliki audio, wideo, kody QR, interaktywne ćwiczenia. W przypadku narzędzi wspierających naukę kategoryzacja obejmowała: wykazy słownictwa, ćwiczenia gramatyczne, quizy, testy, materiały do samodzielnej nauki. W tym miejscu można pomyśleć o pewnych korektach, jeżeli dysertacja byłaby publikowana (taka książka byłaby bardzo atrakcyjna nie tylko dla badaczy mediów, ale przede wszystkim dla aktualnych i potencjalnych wydawców tego typu prasy). Dla lepszej czytelności badań umieściłabym pełny klucz kategoryzacyjny (być może w formie tabeli?) na końcu pracy, a także ograniczyłabym wstępy teoretyczne, metodologiczne do badań jakościowych i ilościowych. Czytelnicy-praktycy będą zainteresowani konkretnymi badaniami i wnioskami z nich, a nie kolejnymi teoriami związanymi ze specyfiką prowadzonych badań. Można zastanowić się także nad rozdzieleniem prasy światowej i polskiej, jak również wyodrębnieniem osobnego rozdziału poświęconego wykorzystaniu nowych technologii i e-learningu w prasie językowej (będzie zapewne coraz więcej takich przykładów i ciekawych studiów przypadków).

W zakończeniu pracy Doktorantka bardzo kompetentnie podsumowuje wyniki badań, podkreśla, że aktualnie edukatorzy muszą się wykazywać elastycznością i systematycznie doksztalać, a czasopisma językowe mogą stać się pomostem między tradycyjnymi metodami nauczania a edukacją online i hybrydową. Prasa językowa to medium, które pełni funkcję edukacyjną, informacyjną i kulturową. Treści muszą być jednak dopasowywane do potrzeb uczących się, a integracja nowych technologii z tradycyjnymi mediami jest koniecznością także w przypadku segmentu prasy językowej. Należy podkreślić, że Autorka wykazała się gruntowną wiedzą związaną ze specyfiką magazynów językowych, praca jest przygotowana bardzo starannie. Bardzo kompetentnie określono cele pracy, pytania badawcze, hipotezy i szczegółowo je podsumowano.

Co jakiś czas w pracy pojawiają się wątki związane z nauczaniem on-line. Z tym wiążą się moje pytania, które zapewne uwydatnią te elementy. W jaki sposób prasa w segmencie językowym używa elementów nauczania zdalnego, blended learningu, e-learningu? Czy możliwa jest całkowita cyfryzacja takiej prasy? Jak wydawcy prasy językowej reagują na nauczanie zdalne? Widzą w nim dla siebie szansę, czy też pewne zagrożenie? Jest dostępnych wiele kursów i aplikacji do nauczania języków obcych, czy prasa językowa będzie więc nadal stabilnym elementem rynku edukacyjnego? Jaka jest jej najbliższa przyszłość?

4. Wniosek końcowy

Temat rozprawy jest oryginalny, cel i zakres pracy są jasno określone. Praca prezentuje właściwy poziom metodologiczny, stanowi oryginalne rozwiązanie bardzo aktualnego i istotnego problemu naukowego, a Doktorantka wykazuje się odpowiednią wiedzą teoretyczną i praktyczną. Wobec powyższego uznaję, że recenzowana rozprawa doktorska spełnia wymagania i warunki określone w ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki. Wniosuję zatem o dopuszczenie Pani mgr Kingi Bajorek do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora.

Didra Polnycha

